

Planverk Dyrehelse

AFRIKANSK SVINEPEST

26.04.2024

Innholdsfortegnelse

1.6 [AFRIKANSK SVINEPEST](#)

1.6.1 [Innledning og definisjoner](#)

1.6.2 [Regelverk](#)

1.6.3 [Forebyggende tiltak og overvåking](#)

1.6.4 [Varsling og rapportering](#)

1.6.5 [Om afrikansk svinepest](#)

1.6.6 [Kunnskapsstøtte og referanselaboratorium](#)

1.6.7 [Tiltak ved mistanke](#)

1.6.8 [Tiltak ved påvisning](#)

1.6.9 [Repopulering](#)

1.6.10 [Nødvaksinering](#)

1.6.11 [Gjenoppretting av fristatus](#)

1.6.12 [Kommunikasjon](#)

1.6.13 [Beredskapsøvelser og opplæring](#)

1.6.14 [FBP Afrikansk svinepest pdf](#)

AFRIKANSK SVINEPEST

1. INNLEDNING - FORMÅL OG DEFINISJONER

1.1 Formål

Formålet med denne planen er å gi en oversikt over de spesielle faglige, forvaltningsmessige og administrative rammer som ligger til grunn for arbeidet med å forebygge og håndtere Afrikansk svinepest når dette avviker fra Generell beredskapsplan dyrehelse. Beredskapsplan for afrikansk svinepest vil alltid gå foran den generelle planen.

For mer informasjon om hvordan de forskjellige tiltakene skal gjennomføres, se tilsvarende kapittel i Generell beredskapsplan.

For organisering av arbeidet henvises til Administrativ beredskapsplan – ABP og Generell Beredskapsplan, med unntak av de forhold som beskrives i denne planen.

1.2 Definisjoner

Svin: Et hvert dyr i familien Suidae, inkludert villsvin og andre viltlevende svin

Viltlevende svin: Svin som ikke holdes eller oppdrettes i et svinehold

Diagnostisk manual: Kommisjonens beslutning av 26. mai 2003 om godkjenning av en diagnostisk manual som beskriver diagnostiske prøvetakingsmetoder og kriterier for å evaluere laboratorieprøver som skal bekrefte afrikansk svinepest

Mistanke om afrikansk svinepest: Kliniske symptomer, post-mortem forandringer eller laboratoriefunn iht diagnostisk manual som indikerer forekomst av ASP.

Tilfelle av ASP: Når Mattilsynet har bekreftet forekomst av afrikansk svinepest på grunnlag av laboratoriefunn eller kliniske symptomer.

Utbrudd av afrikansk svinepest: Mattilsynet har bekreftet påvisning av et eller flere tilfeller av afrikansk svinepest.

Primærutbrudd: Utbrudd som ikke kan settes i epidemiologisk sammenheng med andre utbrudd i Norge.

Kontaktdyr: Svin som har oppholdt seg i dyrehold som har vært i direkte eller indirekte kontakt med en eller flere svin som er mistenkt for å være infisert med ASP virus siste 21 dager.

Smittet område: et område hvor det er bekreftet forekomst av afrikansk svinepest hos villsvin, og hvor det er satt i verk tiltak for å bekjempe sykdommen.

Vektor: Flått av arten *Ornithodoros erraticus*

Åte: Fôr lagt ut i områder med vilt, for å drive jakt, fellefangst eller avliving. Åte skal ikke legges ut i slike mengder at det kan bidra til opprettholdelse eller økning av antall dyr.

For andre definisjoner, se Generell beredskapsplan, dyrehelseforskriften (AHL og rettsakter)

2 REGELVERK OG STYRENDE DOKUMENTER

For forebygging og bekjempelse av afrikansk svinepest gjelder regelverket som er omtalt i Generell beredskapsplan dyrehelse kapittel 2.

Særlig vil bestemmelsene i [Dyresykdomsbekjempelsesforskriften](#) (EU) 2020/687) komme til anvendelse.

I tillegg er det fastsatt beskyttelses- og bekjempelsestiltak mot afrikansk svinepest, [For \(EU\) 2023/594 laying down special disease control measures for African swine fever](#), som ligger som vedlegg i dyresykdomsnødtiltaksforskriften. Mattilsynet har laget en egen [informasjon til forordning \(EU\) 2023/594](#) på norsk.

EU har også egne retningslinjer for overvåking, kontroll og utrydding av afrikansk svinepest: [COMMISSION NOTICE on the guidelines on the prevention, control and eradication of African swine fever in the Union \('ASF guidelines'\) \(C/2023/1504\)](#)

3 FOREBYGGENDE TILTAK OG OVERVÅKING

3.1 Generelle forebyggende tiltak

Mattilsynet holder seg kontinuerlig oppdatert om sykdomssituasjonen i andre land og iverksetter de føre - var tiltak som kreves.

Mattilsynet samarbeider med næringen og Veterinærinstituttet for økt oppmerksomhet på betydningen av gode smittehygieniske rutiner og generell årvåkenhet blant produsenter og veterinærer.

Mattilsynet organiserer og gjennomfører beredskapsøvelser.

Det er forbudt å føre svin med matrester o.l.

Alle importerte dyr som hører til familien Suidae skal isoleres og testes ved ankomst, jf. Instruks til Mattilsynet vedrørende isolasjon og undersøkelse av dyr. Isolasjonstiden er 2 måneder.

3.2 Spesielle forebyggende tiltak

3.2.1 Smittevern i svinehold

Alle svineprodusenter skal informeres om betydningen av økt aktsomhet når det gjelder kliniske symptomer på afrikansk svinepest og betydningen av at etablerte rutiner for smittebeskyttelse blir fulgt. Dyreeiere skal oppfordres til å iverksette tiltak som går ut over dette.

Oppmerksomheten skal rettes mot:

- Alle svinehold skal ha en oppdatert smittevernplan.
- Smittevern ved inntak av fôr, strø, levende dyr og annet mulig smittefarlig materiale. Sett strenge krav til svin som tas inn i besetningen. Kjøp ikke grovfôr og strø fra områder med afrikansk svinepest eller andre smittsomme svinesykdommer. Still krav til transportører om hvilke rutiner og forholdsregler som skal tas i forbindelse med henting og levering på gården.
- Person- og annen nødvendig trafikk
  - antall besøkende til dyrehold begrenses til et minimum.
  - besetningen skal ha en egen smittesluse.
  - personer som skal inn i dyreholdet må ta smittehygieniske forholdsregler, bruke besetningens eget tøy eller reint overtrekkstøy.
  - informasjon til ansatte og besøkende om forbud av fôring av gris med matrester o.l.
  - sikring (vedlikehold/utbedringer) av bygninger
- Sikring av besetningens fôr og fôringsutstyr
- God orden og renhold i og rundt husdyrbygninger
- Ved utedrift i områder med villsvin, sørg for at det ikke kan oppstå kontakt med disse
- Svin fra kommersielle svinehold bør ikke komme i direkte eller indirekte kontakt med svin fra ikke-kommersielle svinehold.

3.2.2 Informasjonstiltak

Ved endringer i trusselbilde mhp. på afrikansk svinepest vil informasjon om sykdommen bli gitt i egen organisasjon. Ekstra opplæring av sentralt personell i diagnostikk, håndtering av sykdommen i felt og formidling av informasjon om sykdommen vil bli iverksatt.

Mattilsynet skal i samarbeid med Veterinærinstituttet, næringen og aktuelle organisasjoner sørge for målrettet informasjon om afrikansk svinepest til følgende grupper:

- andre myndigheter
- næringen
- produsenter
- praktiserende veterinærer
- jegere som jakter i Norge
- jegere som jakter i land med afrikansk svinepest
- turister
- yrkessjåfører
- publikum

Spesiell oppmerksomhet skal rettes mot faren som knytter seg til import av næringsmidler som kan være kontaminert med afrikansk svinepest-virus.

3.2.3 Forebyggende tiltak ved afrikansk svinepest i andre land/regioner

Ved utbrudd av afrikansk svinepest i andre land, vil Kommisjonen fastsette særlige beskyttelsestiltak med hensyn til samhandel og innførsel av levende svin og produkter av svinekjøtt, for å hindre direkte eller indirekte smitteoverføring til andre EU land.

Afrikansk svinepest smitter direkte mellom dyr, indirekte med infisert kjøtt og kjøttvarer eller ved smitte på klær og andre gjenstander. Ved forekomst av sykdommen i EU og tredjeland kan det bli iverksatt intensivt kontroll med innførsel av kjøtt og kjøttvarer for å sikre at innførselsforbudet overholdes. Dette vil skje i nært samarbeid med norske tollmyndigheter.

Det er laget infoplakater som kan settes opp på internasjonale flyplasser, grenseoverganger og anløpssteder for internasjonal skipstrafikk for å sikre at informasjon om sjukdommen, regelverk og aktuelle forholdsregler spres så bredt som mulig. Disse er tilgjengelige på Mattilsynets nettsider, og er bl.a. distribuert til Toll.

3.2.4 Besøk i/fra andre land

Mattilsynet informerer i samarbeid med næringen alle produsenter om den risiko utenlandsk arbeidskraft i svinehold kan representere. Alle som har vært i kontakt med husdyr i et land eller område som har restriksjoner på grunn av alvorlig smittsom sjukdom, skal vente minst 48 timer, men helst i 72 timer, før kontakt med norske husdyr. Klær og sko som de hadde på seg ved kontakttidspunktet bør legges i desinfeksjonsmiddel og deretter vaskes ved minst 60 °C før kontakt med husdyr i Norge. Det blir også informert om det generelle forbudet mot å føre dyr med ubehandlet matavfall.

Tilsvarende informasjonen er lagt ut på Mattilsynets nettsider for å nå andre målgrupper, f.eks. jegere og yrkessjåfører, som kan tenkes å ha vært i eller vil komme i kontakt med norsk svinehold etter kontakt med villsvin eller dyrehold i land eller regioner med restriksjoner på grunn av afrikansk svinepest. Ulike medier kontaktes for å få ut informasjon gjennom disse.

Videre skal det informeres om at det viktigste folk kan gjøre, er å forholde seg til gjeldende regelverk og respektere de til enhver tid gjeldende bestemmelser om forbud mot privat innførsel av kjøtt og kjøttprodukter. Dette forbudet gjelder, uansett sjukdomssituasjonen, for all privat innførsel fra land utenfor EU. Forbudet gjelder også fra land og områder i EU som har restriksjoner på grunn av afrikansk svinepest.

3.3 Overvåking

Mattilsynet har ikke eget overvåkingsprogram for afrikansk svinepest i svinehold. Det er derfor passiv overvåking for sykdommen i svinehold i Norge.

Alle funn av syke og døde villsvin skal meldes til Mattilsynet og undersøkes for afrikansk svinepest.

3.4 Villsvin

3.4.1 Kort om villsvin i Norge

Norge har i dag en liten stamme av villsvin, hovedsakelig lokalisert til kommuner i Sørøst-Norge nær grensen til Sverige. Det er vanskelig å anslå hvor stor bestanden er i dag (2019), men det antydes mellom 500 - 1000 dyr. Arten er uønsket i Norge, og det er tillatt å jakte villsvin hele året med enkelte begrensninger når det gjelder jakt på purker med unger og jaktmetoder.

Sverige har i løpet av de siste 25 årene hatt en sterk vekst i sin villsvinbestand. Den teller i dag flere hundretusen dyr. Det trekker stadig dyr over grensen fra Sverige. Dette vil i tillegg til naturlig tilvekst i den norske bestanden, medføre en ytterligere økning i villsvinbestand i Norge. På grunn av den utstrakte kontakten mellom de to bestandene, er det grunn til å tro at forekomsten av smittsomme sykdommer over tid vil være den samme. Ved introduksjon av afrikansk svinepest i den svenske villsvinbestanden, er det stor sannsynlighet for smitte til den norske bestanden. Selv om det iverksettes svært omfattende tiltak, vil ikke dette kunne sikre at sykdommen ikke kommer til Norge.

Det er noe interesse for å jakte villsvin i Norge, og det er også interesse for å organisere jakt og selge jaktrettigheter. Det er ikke foretatt undersøkelser om norske forbrukere er interessert i å kjøpe eller spise villsvinkjøtt i noe større omfang. Ukontrollert villsvinkjøtt kan brukes i jegerens egen husholdning. For å kunne selges, må kjøttet være framstilt for kontroll på godkjent viltbehandlingsanlegg.

3.4.2 Aktuelle forebyggende tiltak.

Villsvin har vært en avgjørende faktor for spredning og opprettholdelse av smitte i alle landene i Europa hvor sykdommen forekommer. Når sykdommen først har kommet inn i villsvinbestanden, er den svært vanskelig å bekjempe, selv ved omfattende tiltak.

Følgende forebyggende tiltak er aktuelle:

- **Sterk reduksjon og kontroll av villsvinpopulasjonen:**

- Sannsynligheten for introduksjon av afrikansk svinepest til villsvinpopulasjonen og konsekvensene av en slik introduksjon må ses i sammenheng med populasjonens størrelse og utbredelse. EFSA har vurdert at en reduksjon av villsvinpopulasjonen i forkant av en introduksjon av afrikansk svinepest, vil kunne bidra til å redusere sannsynligheten for en introduksjon og redusere omfanget av tiltak dersom en introduksjon allikevel skulle skje. Dette er derfor det viktigste risikoreducerende tiltaket. Overvåking av utbredelsen av bestanden og helsetilstanden hos villsvin er en viktig del av dette arbeidet. Mattilsynet samarbeider med Veterinærinstituttet og Miljødirektoratet om aktuelle tiltak.
- Fôring av villsvin bør forbys. Ved fôring av andre dyrearter bør ikke villsvin få tilgang til fôret dersom det også er attraktivt for villsvin.
- Åtejakt på villsvin er tillatt. Dette skal gjennomføres slik at det ikke legges ut så mye fôr at det bidrar til opprettholdelse eller økning av bestanden.
- EU's strategidokument anbefaler målrettet jakt på voksne og unge hunndyr. Det totale antall jakede dyr bør fordeles med ca. 50 % på hanndyr og hunndyr.
- Miljødirektoratet og Mattilsynet har fått i oppdrag av Landbruks- og matdepartementet å lage en handlingsplan for villsvin i Norge. Planen skal beskrive tiltak for håndtering/reduksjon av villsvinbestanden og skal ferdigstilles i november 2019..

- **Tiltak som reduserer sannsynligheten for at viruskontaminerte produkter av svin/villsvin gjøres tilgjengelige for villsvin i Norge:**

- Villsvinsikre avfallsbeholdere ved rasteplasser, campingplasser o.l. i villsvinområder.
- Skilting på flere språk på rasteplasser, campingplasser o.l. som opplyser om risikoen ved å kaste matavfall i naturen og oppfordrer til å bruke villsvinsikre avfallsbeholdere.
- Informasjon til jegere og andre som driver med friluftaktiviteter i villsvinområder.

- **Tiltak for tidlig oppdagelse av smitte i villsvinpopulasjonen:**

- Intensivert passiv overvåking av villsvinpopulasjonen. Alle døde eller syke villsvin skal meldes til Mattilsynet slik at de kan undersøkes for afrikansk svinepest.
- Informasjonskampanjer om sykdommen til jegere, grunneiere, friluftsfolk og publikum i villsvinområder hva de skal gjøre ved funn av syke eller døde dyr. Jegere bør også få informasjon om smitteforebyggende tiltak, jaktregler osv.
- Informasjonskampanjer til svinenæringen.
- Mattilsynet og Veterinærinstituttet har et overvåkingsprogram for villsvin, hvor jegere kan sende inn prøver fra skutte dyr. Jegerne får gratis trikinkontroll, mens prøvene undersøkes for en rekke andre sykdommer i tillegg. Det er liten sannsynlighet for å finne afrikansk svinepest i disse prøvene og de undersøkes ikke for dette, men prøvene bidrar med informasjon om utbredelse og helsetilstand hos villsvin.

- Funn av syke og døde villsvin skal alltid gi mistanke om afrikansk svinepest, og skal meldes til Mattilsynet. Det skal derfor tas prøver for undersøkelse ved Veterinærinstituttet.

4 VARSLING OG RAPPORTERING

Afrikansk svinepest er en nasjonal liste 1-sykdom i Norge. Veterinærer og laboratorier skal umiddelbart varsle Mattilsynet ved påvisning eller mistanke om afrikansk svinepest. I EU er afrikansk svinepest listet som en A-sykdom.

Afrikansk svinepest kan gi vesentlige samfunnsmessige konsekvenser. Virksomheter og enhver annen skal derfor umiddelbart varsle Mattilsynet ved mistanke om eller påvisning av sykdommen. Virksomheter skal også umiddelbart sette i verk tiltak for å stanse smittespredning.

Afrikansk svinepest er også meldepliktig til OIE og EU/ESA.

5 OM AFRIKANSK SVINEPEST

Mattilsynet har bedt Veterinærinstituttet om en risikovurdering for introduksjon av afrikansk svinepest i Norge. Dette kapittelet er et sammendrag av denne risikovurderingen. Hele risikovurderingen kan leses [HER](#).

5.1 Utbredelse

Afrikansk svinepest (ASP) er en svært alvorlig og smittsom virussykdom. Den er listeført som en A-sykdom i Norge, og den er meldepliktig internasjonalt til EU og OIE.

Sykdommen ble beskrevet i Afrika på begynnelsen av 1900-tallet. I Afrika er smitten endemisk, og smitten opprettholdes i flåttmidd (*Ornithodoros* spp.), som kan være infisert med virus i årevis, og ville afrikanske svinedyr (som vortesvin og busksvin). Ville afrikanske svinedyr er mottakelige for infeksjon, men utvikler vanligvis ikke klinisk sykdom.

Smitten har tidligere spredt seg til andre kontinenter flere ganger, men har blitt utryddet, med unntak av på Sardinia, hvor sykdommen har vært endemisk siden 1978.

Utbruddet som vi nå ser i Europa og land i Asia, startet i Georgia i 2007. Sykdommen spredte seg raskt til nabolandene, bl.a. Russland. I 2014 ble de første tilfellene påvist på villsvin i Litauen og Polen, og etterhvert også til Latvia og Estland. Utbrudd har også skjedd i svinehold, men de fleste tilfellene er på villsvin. Sykdommen spredte seg etterhvert til nye land. Pr. i dag (februar 2019) har det i tillegg vært utbrudd i Ungarn, Romania, Moldova, Hviterussland, Ukraina, Tsjekkia, Bulgaria og Belgia. I september 2018 ble de første utbruddene i Kina rapportert og afrikansk svinepest er nå også påvist i Vietnam.

5.2 Afrikansk svinepestvirus

Afrikansk svinepestvirus er et stort DNA-virus. Det finnes mange serotyper med forskjellig morbiditet og mortalitet.

Viruset er svært stabilt i biologisk materiale, og kan forbli infektivt i uker og måneder. Det tåler godt frysing.

5.3 Mottakelige arter

Afrikansk svinepestvirus smitter bare dyr i svinefamilien (Suidae). Tamsvin og europeisk villsvin er mottakelig for infeksjon med afrikansk svinepest, og utvikler sykdom, oftest med høy dødelighet. I tillegg er ville afrikanske svinedyr mottakelige, men disse utvikler vanligvis ikke klinisk sykdom. Viruset smitter ikke til andre husdyr eller mennesker.

5.4 Kliniske symptomer

Tamsvin og europeiske villsvin kan få et sykdomsbilde som varierer fra perakutt til kronisk. Dette avhenger særlig av virulensegenskapene ved viruset de infiseres med. Inkubasjonstiden varierer fra 4-19 dager, og infiserte dyr kan skille ut virus og smitte andre dyr i 1-2 dager før de selv blir syke.

Ved perakutt forløp dør infiserte griser raskt uten å vise forutgående symptomer.

Akutt afrikansk svinepest gir følgende symptomer:

- redusert matlyst,
- feber, ofte > 41 °C,
- sterkt påkjent almenntilstand,
- blødninger i hud og til indre organer,
- nekroser og blødninger i lymfoid vev,
- forsert respirasjon,
- nese- og øyeflådd,
- oppkast, diaré, men noen har forstoppelse
- aborter,
- død i løpet av 2-4 dager.

Diagnosen kan ikke bekreftes uten laboratorieundersøkelse. Differensialdiagnoser er først og fremst klassisk svinepest, men også Aujeszzkys sykdom (pseudorabies,) septikemisk salmonellose, porcint reproductive and respiratory syndrome (PRRS), porcint cirkovirus type 2, porcine dermatitis and nephropathy syndrome, trombocytopenisk purpura, bakterielle septikemier som rødsjuka, streptokokkinfeksjon og Glässersyke, ødemsyke og forgiftninger er aktuelle.

5.5 Risikovurdering for introduksjon av afrikansk svinepest til norske svinebesetninger

Den norske villsvinpopulasjonen er i dag liten. Villsvin regnes som en fremmed art i Norge. De fleste dyrene er innvandret fra Sverige og avkom etter innvandret villsvin. I noen tilfeller kan det være forvillet villsvin fra villsvinhold. Siden kontakten med svenske villsvin er så tett, er helsetilstanden hos svenske villsvin av avgjørende betydning for norske villsvin. Det er pr. i dag ikke påvist afrikansk svinepest i Sverige.

Følgende smitteveier for afrikansk svinepestvirus til Norge er vurdert som aktuelle:

- Import av levende svin. Sannsynlighet: Neglisjerbar
- Import av levende villsvin. Sannsynlighet: Neglisjerbar, så lenge det ikke er påvist i Sverige.
- Import av viruskontaminerte produkter (kjøtt, kjøttprodukter eller andre svin-

- /villsvinprodukter som ikke er behandlet på en slik måte at ASP-virus inaktiveres)
- Sannsynlighet: Høy
  - Sannsynlighet for at tamsvin eksponeres for infektive doser:
    - Svært lav for besetninger med lav biosikkerhet
    - Svært lav til neglisjerbar for konvensjonelle kommersielle svinebesetninger
  - Import av viruskontaminert fôr/fôrvarer
    - Sannsynlighet for introduksjon til norske svinebesetninger med fôr som tilfredsstillende kravene til varmebehandling: Neglisjerbar.
    - Sannsynlighet for introduksjon til norske svinebesetninger med importert grovfôr: Svært lav til neglisjerbar
  - Introduksjon gjennom viruskontaminerte klær, fottøy eller brukt landbruksutstyr.
    - Sannsynlighet for introduksjon til norske svinebesetninger med import av brukt landbruksutstyr: Svært lav til neglisjerbar.

5.6 Risikovurdering for introduksjon av afrikansk svinepest til norske villsvin

- Import av levende villsvin: I nåværende epidemiologiske situasjon uten utbrudd i Sverige: Svært lav til neglisjerbar.
- Import av viruskontaminerte produkter (kjøtt, kjøttprodukter eller andre svin-/villsvinprodukter som ikke er behandlet på en slik måte at ASP-virus inaktiveres)
  - Sannsynlighet for at viruspositive svineprodukter innføres til Norge gjennom privat innførsel: Høy
  - Sannsynlighet for at villsvin i Norge eksponeres for infektive doser av viruspositive produkter: Lav til svært lav.
- Introduksjon gjennom viruskontaminert utstyr, bekledning e.l.
  - Sannsynlighet for at personer medbringer utstyr, klær eller fottøy som er benyttet i områder med afrikansk svinepest: Høy.
  - Sannsynlighet for at medbrakt utstyr, klær eller fottøy er kontaminert med afrikansk svinepestvirus: Lav til moderat
  - Sannsynlighet for at viruskontaminert utstyr, klær eller fottøy fører til introduksjon av afrikansk svinepestvirus til villsvinpopulasjonen i Norge: Svært lav.

5.7 Risikoreducerende tiltak

Se Kapittel 3.

6 KUNNSKAPSSTØTTE OG REFERANSELABORATORIUM

6.1 Kunnskapsstøtte

Veterinærinstituttet er Mattilsynets ekspertgruppe for afrikansk svinepest, og har bl.a. følgende oppgaver:

- gir råd om overvåking,

- bistår ved utarbeiding av beredskapsplaner
- utarbeider risikoanalyser.
- gir råd om forebyggende tiltak.

Ved utbrudd bistår Veterinærinstituttet i tillegg med bl. a:

- epidemiologisk undersøkelse
- prøveuttak, testing og tolking av prøveresultater
- å gi råd om bekjempelsestiltak.

6.2 Referanselaboratorier

EU referanselaboratorium (EURL):

Centro de Investigación en Sanidad Animal,
Valdeolmos,
Madrid
Spain

Nasjonalt referanselaboratorium (NRL):

Veterinærinstituttet,
Postboks 750 Sentrum
Oslo
Norway

7 TILTAK VED MISTANKE

7.1 Følgende kriterier gir grunnlag for mistanke om afrikansk svinepest:

- Kliniske og patologiske funn:
  - Feber med sjukdom og død hos flere griser i alle aldre.
  - Feber med hemorragisk syndrom med petekkier og eccymotiske blødninger i lymfeknuter, nyrer, milt (som er forstørret og mørk, særlig ved akutt form) og urinblære og sårddannelser i galleblæra.
  - Aborter
- Epidemiologiske funn:
  - Svin som har hatt direkte eller indirekte kontakt med et anlegg med svin med påvist ASP infeksjon
  - Et anlegg med svin som har sendt griser som etterpå har fått påvist ASP
  - Purker som har blitt inseminert med sæd fra en mistenkt kilde
  - Svin som har hatt direkte eller indirekte kontakt med villsvin fra en populasjon hvor ASP forekommer
  - Svin som holdes utendørs i et område med villsvin fra en populasjon hvor ASP forekommer
  - Svin som er blitt føret med skyller som en mistenker ikke har blitt behandlet slik at virus er inaktivert.
  - Svin som kan ha blitt infisert i kontakt med personer eller gjenstander som kommer fra et område hvor ASP mistenkes eller er påvist.
  - Hvor vektorer forekommer i svineholdet.
- Andre:

- Anlegg med svin hvor det er mistanke om klassisk svinepest, men hvor dette ikke kan påvises.
- Funn av syke og døde villsvin skal alltid gi mistanke om afrikansk svinepest.

7.2 Undersøkelse ved mistanke om afrikansk svinepest

Klinisk undersøkelse og prøvetaking av svin med mistanke om ASP:

Undersøkelsen skal utføres av en offentlig veterinær.

Følgende skal undersøkes:

- Oversikter over produksjon og helsetilstand
- Alle underenheter i anlegget skal inspiseres for å velge ut dyr som skal prøvetas.
- Klinisk undersøkelse av dyr skal omfatte:
  - Måling av kroppstemperatur
  - Registrering av syke dyr og dyr med opphørt matlyst
  - Spesielt skal svin som kommer fra eller har hatt kontakt med andre anlegg med svin eller villsvin og svin som har vært i kontakt med eksterne besøkende, undersøkes nøye
  - Det skal minst undersøkes et antall dyr som ved en sykdomsprevalens på 10 % vil påvise sykdom med 95 % sikkerhet i hver epidemiologiske enhet. Antall dyr som skal undersøkes, finner du [HER](#).
- Døde svin skal obduseres. Svært syke dyr skal avlives og obduseres. Minst 5 dyr, fortrinnsvis dyr som har høy feber eller symptomer som tyder på ASP skal undersøkes, og de siste døde skal prioriteres. Organprøver skal sendes nasjonalt referanselaboratorium.
- Blodprøvetaking for virustesting. Det skal minst undersøkes et antall prøver som ved en sykdomsprevalens på 10 % vil påvise sykdom med 95 % sikkerhet i hver epidemiologiske enhet. Antall prøver som skal undersøkes, finner du [HER](#).

Det skal prioriteres å undersøke følgende dyr:

- syke griser eller griser med opphørt matlyst
- griser som nylig er introdusert fra anlegg med påvist afrikansk svinepest eller andre mistenkte kilder som f.eks. villsvin
- griser fra deler av anlegget som nylig har vært i kontakt med personer som nylig har hatt kontakt med dyr med mistanke eller påvist afrikansk svinepest
- griser som nylig har vært testet serologisk negative for afrikansk svinepest og kontaktdyr til disse
- griser som nylig har vært syke
- dersom det ikke er tilstrekkelig antall griser i gruppene nevnt over, skal det undersøkes et tilstrekkelig antall tilfeldig valgte griser for å oppdage feber.

I tilfeller hvor Mattilsynet har undersøkt en mistanke og har funnet at det er liten sannsynlighet for afrikansk svinepest, hvor afrikansk svinepest kun er en mulig differensialdiagnose, kan Mattilsynet velge å ikke pålegge alle eller noen av de restriksjonene og tiltakene som omtales i kapittel 7.3. Uavhengig av om det pålegges restriksjoner og gjennomføres tiltak, kan Mattilsynet allikevel gjennomføre undersøkelsene som beskrevet over og sende inn prøver for afrikansk svinepest.

7.3 Tiltak som skal gjennomføres ved mistanke om

afrikansk svinepest

Se dokumentet [Afrikansk svinepest – kontrolltiltak - forordning \(EU\) 2023/594](#) [Informasjon om forordningen på norsk](#) for å få oversikt over tiltak som skal gjennomføres ved mistanke om afrikansk svinepest. Tiltak i henhold til dyresykdomsbekjempelsesforskriften og forordning (EU) 2020/687 er nærmere beskrevet i Generell beredskapsplan dyrehelse.

Ved mistanke om afrikansk svinepest, skal det etableres desinfeksjon ved alle inn-/utganger i anlegget. Alle personer som skal inn i eller ut av anlegget skal gjennomgå nødvendige smittehygieniske tiltak for å redusere faren for smittespredning. Tilsvarende gjelder for alle kjøretøyer. Aktuelle desinfeksjonsmidler ved afrikansk svinepest finner du [HER](#).

8 TILTAK VED PÅVISNING

8.1. Tiltak i anlegget

Se dokumentet [Afrikansk svinepest – kontrolltiltak - forordning \(EU\) 2023/594](#) [Informasjon om forordningen på norsk](#) for å få oversikt over tiltak som skal gjennomføres ved påvisning av afrikansk svinepest. Tiltak i henhold til dyresykdomsbekjempelsesforskriften og forordning (EU) 2020/687 er nærmere beskrevet i Generell beredskapsplan dyrehelse.

Ved påvisning om afrikansk svinepest, skal det etableres desinfeksjon ved alle inn-/utganger i anlegget. Alle personer som skal inn i eller ut av dyreholdet skal gjennomgå nødvendige smittehygieniske tiltak for å redusere faren for smittespredning. Tilsvarende gjelder for alle kjøretøyer. Aktuelle desinfeksjonsmidler ved afrikansk svinepest finner du [HER](#).

Dersom svin i andre anlegg enn utbruddsanlegget avlives som et forebyggende tiltak mot smittespredning, skal følgende gjennomføres:

- Alle svin i anlegget skal omgående avlives under offentlig tilsyn på en slik måte at risikoen for smittespredning minimeres.
- For å fastslå om afrikansk svinepestvirus er kommet inn i anlegget, skal det ved avlivingen tas ut blodprøver fra tilfeldig utvalgte svin, slik at det med 95 % sikkerhet kan påvises en serumprevalens på 10 % hos svin i hver epidemiologisk underenhet i anlegget.
- Kadavrene skal destrueres under offentlig tilsyn og på en slik måte at risikoen for smittespredning under transport og destruksjon minimeres.
- Dersom undersøkelsen viser at dyrene ikke var smittet, kan videre tiltak unnlates.

8.2 Soner

Når afrikansk svinepest er bekreftet i et anlegg med svin, skal det opprettes en vernesone med en radius på minimum 3 km rundt utbruddsstedet, og en overvåkingssone med en radius på minimum 10 km rundt utbruddsstedet.

Ved flere utbrudd i anlegg med svin og ved utbrudd hos villsvin skal det i tillegg innføres restriksjonssoner som beskrevet i forordning (EU) 2023/594. Tiltakene i sonene er beskrevet i forordningen.

Restriksjonssone I: Nærhet til områder med utbrudd eller funn av afrikansk svinepest

Restriksjonssone II: Områder med funn av afrikansk svinepest hos villsvin

Restriksjonssone III: Områder med utbrudd av afrikansk svinepest hos tamgris og eventuelt funn av

afrikansk svinepest hos villsvin

9 REPOPULERING

Nytt innsett av svin i et anlegg hvor det har vært påvist afrikansk svinepest, kan tidligst skje 15 dager etter at endelig vask og desinfeksjon er gjennomført.

Se Generell beredskapsplan Kapittel 8 og forordning (EU) 2020/687 artikkel 57 - 61 for mer informasjon om repopulering.

10 NØDVAKSINERING

Det finnes pr. i dag ingen vaksine mot afrikansk svinepest.

11 GJENOPPRETTING AV FRISTATUS

Afrikansk svinepest har aldri vært påvist i Norge. Norge har derfor fristatus i henhold til OIE's krav til historisk frihet.

Dersom vi skulle få et første utbrudd av afrikansk svinepest i dyrehold uten at villsvin er smittet, vil fristatus kunne gjeninnføres 3 måneder etter at endelig vask og desinfeksjon er gjennomført i det siste dyreholdet i utbruddet, når

- "Stamping out" har vært gjennomført i alle positive besetninger
- Et overvåkningsprogram i henhold til OIEs retningslinjer er gjennomført.

Dersom det har vært utbrudd av afrikansk svinepest hos villsvin i et område, kan området tidligst få tilbake sin fristatus 24 måneder etter siste bekreftede tilfelle. 12 måneder etter siste bekreftede tilfelle skal det innføres et overvåkningsprogram som skal gjennomføres i minst 12 måneder, for at området igjen skal få status som fritt for afrikansk svinepest.

12 KOMMUNIKASJON

Det er laget en del kommunikasjonsmateriale som kan benyttes både i forebyggende arbeid og ved mistanke om eller påvisning av afrikansk svinepest. Se lenkene under.

Aktuelle dokumenter ved mistanke om eller påvisning av afrikansk svinepest:

[Første melding om utbrudd/mistanke](#)

Medieplan

Spørsmål og svar

Presentasjoner:

Det er laget flere presentasjoner om afrikansk svinepest for forskjellige målgrupper. Disse kan f.eks. benyttes i kontaktmøter med praktiserende veterinærer, svinebønder, jegere eller andre. Presentasjonene fra Veterinærinstituttet og Mattilsynet kan med fordel kombineres til de forskjellige målgruppene. Presentasjonene kan redigeres eller kortes ned ved behov.

Fra Veterinærinstituttet:

- [VI Om afrikansk svinepest for næringen, jegere](#)

- [VI Om afrikansk svinepest for veterinærer](#)

Fra Mattilsynet:

- [MT Om afrikansk svinepest for næringen](#)

- [MT Om afrikansk svinepest for jegere](#)

- [MT Om afrikansk svinepest for veterinærer](#)

Informasjonsmateriell:

Mattilsynet har i samarbeid med næringen laget informasjonsmateriell som kan benyttes til plakater, oppslag osv.

Disse er tilgjengelig

her: https://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/dyrehelse/dyresykdommer/afrikansk_svinepest/

OIE har laget illustrative plakater om afrikansk svinepest på engelsk for mange målgrupper:

[OIE Commercial pigfarms](#)

[OIE General](#)

[OIE Hunters](#)

[OIE Pigfarmers](#)

[OIE Transport Authorities](#)

[OIE Travellers](#)

13 BEREDSKAPSPLANER, BEREDSKAPSØVELSER OG OPPLÆRING

Mattilsynet er forpliktet til å ha en beredskapsplan for afrikansk svinepest. Planen skal oppdateres minst hvert 5. år. ESA og Kommisjonen skal godkjenne planen, og også godkjenne oppdateringene.

Personellet skal regelmessig delta i opplæring som omfatter kliniske symptomer ved afrikansk svinepest, epidemiologisk undersøkelse og bekjempelsestiltak.

Varslingsøvelser skal gjennomføres minst to ganger pr. år.

Det skal også gis trening i kommunikasjon rettet mot myndigheter, næringen og veterinærer.

1.6.14 FBP Afrikansk svinepest pdf

Fil: FBP Afrikansk svinepest pdf

[FBP Afrikansk svinepest 2024-03-05 plan Redigert versjon.pdf \(2024-03-05 plan.pdf\)](#)

Antall nedlastinger: 838